

POSTILLA,
Eli

Elgostoitutus / niinen

Ewangeliumitten päälle kuin ymbäri
aiastatan / saarnatan Jumalan
Seuracunnasa.

Laicein Jumalisten ia hywän Suo-
malaiſten / totta Jumalata ia hänen Pyhä Sanans
(racastawat / hywäri / opiri ia oſenuxeri /
tehty ia coconpantu.

I. Osa.

Adwenzi Sunnantaista niin Pyhän Col-
minasuiden Sunnuntain aſti.

ERICUS ERICL.

Episcopus Aboënsis.

Präntetty Stockholmis /
Christoph. Reusnerild.

Anno 1621.

1. Cor. 2. v. 10.

Meille on Jumala sen ilmoittanut hänen Heng-
gensä läpi se / Sillä että se Hengi kaikki Tap-
palet tulkitsi / Ja / mäs Jumaluden syvyy-
dhet.

Augustinus.

*Ego Domine confiteor tibi omnem paupertatem me-
am, ut sit tibi gloria tota. Quoniam tuum est
omne bonum gestum per me. Nihil aliud ego
sum, quam universa Vanitas, umbra mortis &
abyssus quadam tenebrosa, terra inanū & vacua,
qua sine tua benedictione nihil germinat.*

Nich. 6. v. 8.

Se on sinulle sanottu / O Inhiminen / mitä hyvä
on / ia mitä Herran sinulda waati: Nimit-
täin / ettes se kiskit Jumalan sanan / ia rakau-
ta hariottaissit / ia ole neurā sinun Jumalas
edes.

Sillā Swriwaldialle ia corkiaſt
ſyndinelle Ruchtinalle ia Hero
ralle/

Her Guſtaff Adolphiſſe/
Kuopin Göthin ia Wendin Cuning-
galle/ Swrifurſſille Suomen maalla/ Ruch-
tinalla Eſſthin maalla ia Careliſa/ niſin mös
Herralle yſike Ingermannin/maan mi-
nun armoliſelle Cuningallen ia
Herrallen.

Toiwotan minä armon/rauhan ſa hywäſtiſiug-
nauxen Iſäldä Jumalalda/meidän Derran
ia lunastaian Jeſuxen Chriſtuxen cautta Py-
häſä Dengellä.

SWriwaldias Cuningas/ar-
molinen Ruchtinas ia Herra/nin-
quin eſi ole yhtäſän ſwrembata ia
corkembata lahia/ Jumalalda caite-
ſiwaldialda / jälken hänen ractan Poſeans/
Maidän HErran Jeſuxen Chriſtuxen / inhi-
miſille annettu/cuin on hänen pyhä ſa terwe-

linen sanans / longa cautta hän on ikens il-
 moittanut / ja hänen Zumaluden olemissens ta-
 tahdons tieläwäri tehnyt / ja caickt talwaliset
 lahjat ihmisisille anda ja olgosiacapt. Niin
 mös ei ole yhtälän swrembata wahingota ja
 rangastusta / cuin on se / cosca Zumalan P.
 sana pwtuu / ja mailman kuttamättömyden
 tähden peräti poisotetan / taica se swärin ope-
 tetan / jota sitte sewra swri ja sanomatoin sy-
 dāmen pimeys ja sokeus / niin että ihmisen
 ei taida oikein Zumalata tuta / hänen olemis-
 sesans ja tahdosans / eikä tiedä / cuinga hänen
 piltä tässä Christilifest ja Zumalifest elämän /
 ja autuast tässä mailmassa ercaneman ja
 poislähtemän. Sillä cosca Zumalan sano /
 loca on meidän talcam lyhyt / ja ~~nyt~~ walkeus
 meidän teisām / ninquin David hänen Psal-
 misans sano / Eij ylös walgaise ihmisen sy-
 dāndā / niin ei siinä taida olla mwta / cuin pi-
 meys ja sokeus / Hengelissä astoisa / eikä Zu-
 malasta mitälän tiedä / ninquin wanha tir-
 con opettala / Irenæus sano: Nemo Deum re-
 cte agnoscere potest, nisi Deo ipso docente.
 Se on: Eij yrifän taida Zumalata oikein
 tuta / ellei Zumala händä itze opeta / nimit-

Psal. 119.

täin/hänen P. sanans kautta. Ja meille on
monda esimerkki senpäälle/ sekä Pacanoista/
totca Zumalasta eli mitään tiedä. Ja mu-
sta lahjocunnista/sotca Zumalan sanan vä-
rin opettawat/ia sen toisin kändäwät / ia o-
man mielens iäskin elgostolmittawat.

Ja niin palio kuin Pacanoitten tule /
owat he niin sofiat ia tyhmät/ettei he Zuma-
lata eikä oikein tunne/eikä palwele/sentähden
ettei heillä ole Zumalan sana/eikä sen kautta
ole ylöswalgaistut Ja waikka he luonosta tai-
tawat tollakin muoto sen tietä ia ymmärtä/
että ~~nyt~~ Zumala on / joca taieki on luenut ia
tehnyt / ninquin P. Pawali Romarin tygö Rom. v.
sen todista/sanoden: Se kuin Zumalasta tai-
tan ymmärtettä/se ombi heille julkinen. Sil-
lä Zumala heille on sen ilmoittanut/sen kaut-
ta että hänen näkymätöin menonsa / ia ijan-
caiekinen woimans ia Zumaludens taitan
nähdä cosca niistä wari otetan/hänen tegoi-
stans/nimittäin / mailman luomisesta. Ja
Basilius sano; Torum hoc opificium mundi,
est Schola agnitionis Dei. Se on: Coko tä-
män mailman rakennus / on ninquin hxi
Schoulu / cusa inhiminen taita oppia Zu-

malata tundeman? Nijn mös Plato sano:
 Convincuntur animi hominum Legibus mo-
 tuum cœlestium, ut fateri cogantur esse Deum.
 Se on: Inhimiset tulewat taiwan yhtäläise-
 stä lijcumifesta ia juoxusta yltzewoitetari/
 että heidän pitä tunnustaman olewan Zu-
 malan / jonga woiman cautta ne lijckuwat:
 Nijn ei he cuitengan tiedä euca se Zumala
 on / eli mitä hänen tahtons on. Ja sentähden
 owat ylös atellet monda Epäsumalata / toi-
 ta he owat palwellet. Niquin Eusebius Ri-
 riotta / että helle on ollut Kolmekymmeniä
 tuhatta Epäsumalata / toita he owat palwelo-
 let ta cumartanet. Monicahdat owat pal-
 wellet Auringota / monicahdat Gyta ia mul-
 ta tähdeä / mwrtamat siwä / puita ia cannola /
 mutamat iäritettömiä luondocappaleita. Ja
 täsä Suomen maalla on ollut monda Epä-
 sumalata toita meidän Esi Zsäm paanaitten
 aicana owat palwellet. Ja Iherullafin Zu-
 malalla on ollut erinomainen wirta / ei yri
 taieki woinut eitä taitanut tehdä. Xri ruista /
 :o'rē ohria / colmas cauroia pellosta / caswato-
 it. Xri mekessä toinen merestä. Wilia toij.
 Mon'cahdas raha ia riista annoit / monicah-

dat cartanon ia huonen halliit. Mwtamat
matcamiehtiä tohdatt. Mwtamat oli so-
dan/mwtamat rauhan Zumalat. Näin so-
fiat ia tyhmät he owat ollet/että he owat ni-
tā palwellet ia cumartanet sen eläwän ia to-
tisen Zumalan siasa / niin cauwaia cuin he
olit ilman Zumalan sanata.

Guinga siwresa ptimendesä Patwi Romi-
sa ia hänen soucons owat / osotta heidän Le-
gendans / ia caikkille on jwlfinen ia tlettäwä.
Sillä sitte cuin he ylönnannoit Zumalan py-
hän sanan ia sen oikean Ewangellumin opin/
owat he pitänet inhimisten sädyiä ia niistä seu-
rannet. Ja owat poishylianet sen oikean ia
totisen wälimiehen meidän Herran Jesuren
Christuren / ia sen siaan asettanet multa wä-
limiehtiä / Pyhiä miehtiä ia waimoia / toita he
palwelewat ia rucolewat. Ja ikceullakin
maacunnalla owat erinomaiset wälimiehet/
Patronit ia edeswastajat : toita he palwele-
wat ia rucolewat. Ja täsä Suomesa on
S. Henrich ollut Patronus. On mös toca
wircamiehellä heidän Patronins / toita he
palwelewat. Samallamuoto owat heille
moninaiset Patronit / toita he rucolewat caci.

finalista tusea ia waatwa waastan. Niin että pit-
 ke oltsi niistä caictia ylösluetella / toita he pal-
 welewat ia auxihutawat. Ne helmet cuin
 heillä owat / totca he cukurwat Patrilouia eli
 Rosaria lapillorum / cusa on wiisikymmeniä
 pienembää ia wiisi suurembata kiviä / mäs
 tyllä osottawat heidän soikudens. Sillä ni-
 nen iäskin he lufewat / Engelin terwetysten ia
 Jsa meidän ruouren / nimittäin / wiisikym-
 meniä Engelin terwetystä eli Ave Maria / ia
 wiisi Jsa meidän Ruousta. Ja cosea he hel-
 met colme ferta lufewat / nimittäin / sata ia
 wiisikymmeniä Engelin terwetystä / ia wiisi-
 toisakymmeniä Jsa meidän ruousta / niin he
 owat lufenet coco Marian Psaltarin. Ja ne
 totca sen niin lufewat sawat pallo aneita ia
 syndins anderi / waica cuinga caucana sydän
 ia atatos siitā on / ei siitā kysytā / että he waan
 lufewat hywensa cansa sen lugun tänten. Ja
 siitā wiilitysten owat meidän esirwanhembar
 Parwin opin aicana ollet / ennen cuin tämä
 feltiä Ewangeliumin oppi tuli walkeuten.
 Waica ei caicti sentähden ole cadoretu / totca
 Parwin wärän opin alla owat ollet / sillä Ju-
 mala ia si monda ylhäälläpitä / erinomaisesta

lapsesi totta eli ollet wietellyt Pavin oppin/nin-
 quin Jumala Elian Prophetan aiscana warie-
 li la ylhällä piti selkemen tuhatta / totta eli cu-
 martanet heidän poisolans Baalin edesa. Ja
 ilma nistä moni tassi tulla kättyri cosa he ewolit
 Ewangeliumin Terein luettawä eli wiesatta-
 wä Messusa. Monda mös Jumala wimeisellä
 heikellä on kändänyt / että he oiteasa uscosa
 Herran Christuren päälle owat poisenucku-
 neet. Ja waika me eli nistä calctia taida tietä
 eli tuta / cuika ne owat ollet / enämbi kuin E-
 lias Propheta tiesi ne selkemen tuhatta tot-
 ta eli polwolet Baali / sillä hän lwoli hänen
 ynnäns olewan. Niin cuitengin Jumala ihe
 tietä la tundepti ne / ninquin P. Paswali sano
 Timotheuren tugo : Se wahwa Jumalan
 perustos psh sesowainen / Ja on hänellä tä-
 mä Insiigel / Herra tunde hänen omans.

1. Reg. 19.

2. Tim. 2.

Jos me mös otama meidän eteem Sa-
 cramentearit / Calwenisterit ja Swinglia-
 nit / la rupema cabelemä heidän wäärä oppi-
 ans / niin me löydäme / cuinga swresa erheiy-
 res he waeldawat. Sillä sitte kuin he ylönan-
 not Jumalan puhtan la selkiän sanan / se-
 rawat he oma tärkiäns la lihalista wissaut-
 tans Sillä ninquin Pavin louco heidän op-

pins perustawat inhimisen järten päälle / ja
 sen iätken tahtowat duomita Hengelsiä asioi-
 ta / eikä edemä taida usco kuin se myöä anda /
 ja owat sen cautta tullet niin sworen erhetysten /
 ettei he ainoast Altarin Sacramentisä / mut-
 ta mös caikisa opin Gappalisa enimmäst wä-
 rin menewät. Niin mös caieki mwt wärät
 lahocunnat / lotca Zumalan selkiästä sanasta
 owat poisluopunet / owat sworesa erhetysesä /
 ja ei taida siitā wigostulla / ennen kuin he he-
 dän wärän oppins ylöndawat / ja ottawat
 Zumalan selkiän sanan wastan / loca on se ole-
 tea lyhty ja walkeus.

Nämä ylösluetut esimerkit sekä Paca-
 noista / Parwin loucosta ja Sacrameteräri-
 stä kyllä osottawat / cuinga wahingollinen se
 on / ja cuinga swori willitys siitā tule / cosca
 inhiminen ylöndanda Zumalan sanan ja puh-
 tan Ewangeliumin opin / niin että hän sen
 cautta tule caiekinassen erhetysten. Ja siitā
 edemä kuin hän ZMAlan sanan walkeu-
 desta poisculle / siitā sworemban erhetyreen
 hän tule. Mutta meidän tule kiitā Zumala-
 ta caiekiwaldiasa / loca hänen swolasta armo-
 stans ja hywydestäns on saattanut meitä E.

ewangeliumin waltuuten / sen P. miehen Mar-
 tinus Lutheruxen kautta / ionga Zumala täl-
 lä wiisimeisellä matilman aialla / ennen sata
 atastalea ylösherätti / ioca sen puhtan Ewan-
 gelliumin opin Zumalan armonia awun kaut-
 ta edestoi / ta niin wälewästi saarnasi ta o-
 petti / ettet Pawl catkein hänen Cardinaleins
 cansa / eikä Kaysarit eli Gunningat / eikä cat-
 kei Helwetin Portit taltanet sitä eikä ta wa-
 stan seiso. Mutta sitä enämin kuin he sitä
 wastanseisoi / sitä laweamalda se ylgosle-
 witettiin monen maacundan / Gaupungin
 ta kylän / totta sen mielelläns wastan otit /
 ta tistit Zumalata ioca heidän sen päiwän
 annot nähdä / että he sen puhtan Ewange-
 liumia saarnan sate ewolla. Ja Zumala hä-
 nen Ewangeliumins joukun hänen woiimal-
 lansa niin oieni ta laistui / että se mös
 on tullut meidän tygöm / totta asuma maan
 äresä / ta niin puhtaasti nyt meidän seafam
 saarnatan / kuin se Apostolitten aicana on
 saarnattu. Tätä swetta ta sanomatoinda
 hywä työtä tule meidän sweta / ta sen ede-
 stä tistit ta ylistä Zumalata catkeiwaldia-
 sta / swolla ta sydämellä / sanoden ynnä Das

Psal. 106.

widin cansa: Rytetty olcon Herran Isra-
elin Jumala jancakikisest nijn jancakikisen/
ia cakki cansa sanocan: Amen / Alleluja.

Psal 147.

Sillä ninquin Dawid sano toisessa palcassa:
Eij Jumala ole cakille cansalle nijn tehnyt/
eikä hänen oikindens heille ilmoittanut. Ja
ios meidän Esi Isäm olisit saanet ewolla yh-
den suloksen Ewangeliumin sanan tonga me-
nyt toca heitti saama yldäkyllä ewolla / olisit he
cakki heidän saatuns siehen andanet. Tule
meidän mäs kistoren cansa sitä nautita / ta
nijn meitäm tähtä / ettei Jumala meidän kije-
tämättömyhden tähden hänen P. sanans meil-
dä poisottaissi / mutta saime sitä nautita/
meidän elinaitcanam / ta meidän iälkin tule-
waissen meidän iälkin. Sillä cosca inhimiset
swittuwaat Jumalan sanan / ta eli tahdo sitä
raca sita / eikä mielelläns ewolla / nijn hän ran-
gaisse heitä / ninquin hän rangaisi Israelin
cansan / sentähden että he swittu siehen taitwa-
lisen mannan corwesa. Ja lähettä ninquin

Amos, 3.

Amos Prophetan ystönä selso: Neliän eij
leiwän iälken / eikä iano weden iälken / mutta
Jumalan sanan iälken / nijn että heidän pitiä
juoxeman ymbärins sinne ia tänne / yhdestä

mere

merestä toisen / pohiasta itään / etzimän Jumalan sana / ja ei pidä löytämän. Ja tapattu se Jumalan oikean duomion tälken / että koska hän otta pois hänen P. sanans / niin hän lähettää heille sen sanan wäärät opetukset. Ninkin P. Pawali Apostoli sen todista sanoden: Sentähden ettei he tahtonet otta rakautta totuden puolen / että he autuaxi tulisit / pitää Jumalan lähettämän heille wäkekwät willityxet / niin että heidän pitää walhetta uscoman senpäälle / että kaikki pitää duomittaman totta ei ole usconet totuutta / mutta himoitsewat walhetta ja wäryttä. Saarnamieheltä totta Jumala on asettanut warttari hylke hänen cansans / pitää uscolisesta tekemän heidän wirrans / opin ja manauxen cansa P. Pawalin käskyn tälkin / totta manasi hänen Opetuslastans Timotheusta sanoden: Saarna sana pitää päällen aialla ja ai;ati / rangaise / wadi / mana kaikken hiliastuden ja opin cansa. Ja ei waiwoin hän Thimotheusia / mutta mäs calchia saarnamiehiltä neuwoita mana / että he uscolisesta heidän wirrans tekewät / lufemisen / saarnamisen / manauxen

2. Thef. 2.

2. Tim. 4.

ta opeturen causa / senpäälle että he monda
 saataisit ja wedäisit Jumalan tunden ja ot-
 tean vson / ja olisit wolmaliset seisonan mi-
 tä wäärt opettaita wastan. Sillä hän kyllä
 tiesi / ja itse useliin oli sen kiusanue / cuninga Sa-
 tanas aina wiha ja waino Jumalan P. sana/
 ja ylöshärättä toca hetki wäärt laheocuniat/
 lotca toiwitta wastan seisonat. Ja sentähden
 hän mäs manasi Papeta toca olte Ephesos/
 sanoden: Nijn ottacat nyt sijs waari teistän/
 ja caikista laumasta / ioissa P. Bengi on par-
 nut teidän Dispaixi / caitzeman Jumalan
 seuracunda / ionga hän werelläns on woitta-
 nut. Sillä minä tiedän että sitte cuin minä
 ercanen teistä / pitä tuleman teidän secaa/
 hiemuiset swdet / iotca lauma eij pidä säästä-
 män. Ja teistä itzestän pitä ylösnouseman
 miehet / iotca wäryttä pitä puhuman ja ope-
 tusslapset tygöns wetämän. Sentähden ol-
 cat walpat ja muistacat senpäälle / että minä
 colmen aiaatacana yöllä ja päiwällä en ole
 lacanut manamast iocasta kynälen causa.
 Pitä mäs saarnamiehet lohduuttaman het-
 täns sen causa / että Jumala tahto wariella
 hänen seuracundans ja sen palwellat caicta

Añ. 20.

wiholisia wastan/ia olla wotmallinen heidän
 saarnans cautta/ia walcutta autuuden niise-
 sä iotca vscowat. Ja ninquin meidän H^eer-
 ra Christus Jesus oli hänen Opetuslastens
 cansa/ cosca he hänen lasthyns iälten saarnai-
 sit Ewangeliumin ymbäri caiken mailman/
 ia teeskeli heidän cansans / ninquin Marcus
 Ewangelista todista: Niin hän wieslä nyt on
 caicken hurseasten saarnamiesten iytönd / ia
 teeskele heidän cansans/että heidän saarnans
 menestypi ia teke sworen hedelmän. Sillä eli
 hän ioutilasa isku Isäns oikealla kädellä/mut-
 ta anda vscolisia saarnamiehilä ia työwäke-
 iotca hänen wiinatarhasans iytöä tekewät
 opeturen ia manauxen cansa. Ylöshärättä
 mös oppenet miehet / iotca eli ainoast
 opeturen / mutta mös Kirioituren cansa/swo-
 ren hedelmän cansa palwelewat Jumalan
 seuracunda. Ja ulgostiomitawat Prophe-
 tain ia Apostolitien Kirioituret Wanhan ia
 Uden Testamentin/toista ne ystferraiset ioll-
 la se lahia eli ole annettu/ sawat oikean ym-
 merryn Jumalan sanan päälle. Ja erino-
 maisest on Jumala ylöshärättänyt monda/
 iotca sworen ahferuden cansa owat Kirioita-

Mar. 16.

net ia tehnet olgospoimituret nijnen Ewange-
 liumitten päälle totca ymbäri alastalan saar-
 natan Zumalan Seuracunnissa/ ei yhydellä/
 mutta monella kielellä/ senpäälle/ että ihesu-
 sin maacunda taidaisi omalla kielelläns niistä
 lusia ia ymmärtä. Sillä waikka ne Ewange-
 liumit totca saarnatan/ owat ihestäns selkiät:
 Niin cultengin ei caicki taida niistä niin käsi-
 tä/ eikä niistä opeturia cuin niissä on sisällä sw-
 llettut olgospoimia/ ellei ne olgospoimiteta. Ja
 olisi toiswottapa että sencaltainen olgospoimi-
 tus nijnen Ewangeliumitten päälle olisi mös
 meidän maan kielellä tehty/ niin cuin se olisi
 tyllä tarpellinen täällä maalla/ niin cuin mull-
 laikin/ cusa se puhdas Ewangeliumin oppi
 on. Mutta ei ole nykian tahtonut otta sitä
 waikwa ia työtä hänen päällens/ monen mron
 ascaren ia työn tähden/ totca heitä estäwät.
 Ja sentähden owat monicahdat Zumalisset
 ihmiset/ sekä opettaista/ että sanan cultoista
 minulda pytänet ia anonet/ että minä otaisin
 tehdäsen yhden Suomenkielen Postillan/ tot-
 nen anomista en ele minä taitanut longun
 oikouden cansa olgospöydä. Erinomaisesta
 että minä minun wircani puolesta tunnen it-

eni olewan welcapään sihen / ja en näynsi
 maan alla calwawan sen letwiskän cuin Zu-
 malalda on minulle o'scotti. Ja sen syn täh-
 den olen minä ottanut eteeni tehäxeni tä-
 män yrifertaisen Suomentielen Postillan eli
 olgostolimituren niinen Ewangeliumitten pä-
 älle cuin ymbäri atastatan saarnatan Zuma-
 lan seuraecunnasa / sen mitan / ja lahian täskin
 cuin Zumala minulle on andanut. Ja olen
 sen *Edän. Maij^{cin}*. corkian nimen alla anda-
 nut prāntistā olgostāndā / eli sentähden / että
Edän. Maij^{cin}. sitä tarwike / tonga Zumala on
 sworella opilla ja wiisaudella lahjottanut / ja
 mōs corkiat oppenutten miehen Kirioia loca
 päiwä lōke: Mutta että *Edän. Maij^{cin}*. näkisi
 ja tiedäisi cuinga Zumalan P. sana tällä ma-
 alla *Edän. Maij^{cin}*. alamaissten edesä saarna-
 tan ja opetetan / ja minä minun nöyrän Eli-
 toren *Edän. Maij^{cin}*. wastan sen cansa osota-
 sin / sen sworest ylistetyn ja corkean hywän inön
 edesä / cuin *Edän. Maij^{cin}*. minulle ja coco
 saarnawirgalle armoltsesta on osottanut.
 Min mōs sen sworen murhen edesä / cuin *Edän.*
Maij^{cin}. pitä o'klasta Zumalan palweluxesta
 ja saarnawirgasta. Sillä *Edän. Maij^{cin}*. eli

ainoasti ike racasta Zumalon sana. Mu-
 mäs tah: o että se nymbärt Rokin Rytin Toän.
 Maissⁱⁿ. alamaisten edesä / puhjast ja selittäst
 saarnataisin ja opetetaisin / ja se oikia Zuma-
 lan palwellus ylös pidetäisin. Ja sitä waстан
 catkei wärät opit tulisit polsesteryri. Ja on
 siinä asiasa / ninquin caikisa mu ssa Zumalisi-
 sa menoisa / seuranut catkein Zumalisten Kel-
 sarlitten ja Guningasten esimerkkiä. Ninquin
 mäs se on siwresta ylistetäpä asia / että Toän.
 Maissⁱⁿ. ioca wuosi anda pitä nymbärt coco
 Rokin Rytin tulki rucous ja paastopäiwät /
 ja sen cansa osotta / ettei Toän. Maissⁱⁿ. pane
 hänen yscaluxens inhimisten woiman päälle /
 mutta Zumalan catkeiwaldian päälle. Zman
 monda mwta caunista meno / cuth Toän.
 Maissⁱⁿ. on asettingut ja sä änyt mailmalisifa
 asioisa lain ja oikluden cansa / ja muinen
 Christilisten ja cunnialisten menoia cansa.
 Joca on xri erinomainen lahta / ja ninquin
 Kaysari Theodosius on sanonut: Verus orna-
 tus imperij, Se on: Erinomainen hallituxen
 caunistus / cosca Esivalda on Zumalinen /
 ja teke hänen tahdons iälken: Saapi mäs
 Zumalalda hywästisiugnauxen ja menestys.

xen hänen hallitus wirgasans / ninquin Gu-
 ningas Vstaista selso Kirjoitettu / että hänen 2 Cro. 26.
 hywin ja myöden käwi / erinomaisesta niin
 cauwain euih hän eket Zumalata. Zumala
 caickwaldias tonga cautta Guningat hallit-
 zawat Toän. Maistⁱⁿ. wahwistacon / että nin-
 quin Toän. Maistⁱⁿ. on hywin alcanut / sekä
 Hengelifet että mallmaliset asiat / mahdaisi
 mös loppun asti siinä wahwana pysyä. Za-
 rucoelen minä mös nöyrästi / että Toän.
 Maistⁱⁿ. tämän yrkertaisen inön hywäxi ot-
 taisi / sitä ho'hoisi ja sen edestä wastaisi. Za-
 tämän cansa annan Toän. Maistⁱⁿ. ynnä Toän.
 Maistⁱⁿ. racken puclisen / Een Swriwal-
 dian / Corkiast syndynen Frowan ja Drot-
 ningin Marian Eleonoran / Kotzin / Gö-
 thin ja Wändin Drotningin / Swrifur-
 stinnan Suomen maalla / Hertiginnan Ge-
 sthin maalla ja Carekis / Frowan Inger-
 mannin maalla / Syndynen Margreffuin-
 nan / Chorfurstin sugusta Brandeburgis /
 Preussis / etc. Minun armolisen Drotningin
 ja Frowan / Zumalan caickwaldian wolma-
 lisen warteluxen alla / toiwottaden molemille
 Toän. Maist^{illen}. caickmaissa sekä Hengelifä

että rwmilista hywästisugnausta/terwenytä/
 onnelista ja lewolista hallitusta/ ja woitto no-
 like E^{dän}. Ma^{ist}in. ja K^{oh}in R^{ist}in wiholi-
 sten/ ja wiimein tämän elämän iälken/ sen ca-
 tomattoman cunnian erwonun/ ynnä caiskein
 Jumalan olgoswalittuin cansa. Kirjoitet-
 tu E^{wr}ä caupungisa 28. Maij. cl^o DC XXI,
 Huona iälken H^{err}an Christusen sy-
 dymän.

E^{dän}. Ma^{ist}in.

Nöyrä alamainen ja pal-
 wella sanasa.

Ericus E. Aboensis.

Sen Christilisen ia Jumalisen Lukian tygö.

Meidän HERRAN JESUREN Christuxen olgostwallttu Apostoli P. Petari/hänen Ensimmäises Epistolans 4. Lugas sano: Palwelcat festenän toinen toistan / toinen sen lahian läikkin cuin hän on sanut. Joilla sanoilla hän neuwo ia mana / eli waiwoin nistä / ioinen tygö hän sen Epistolan on Kirjoittanut / mutta caickia Christilisiä ia Jumalisia inhimisiä / ettei he sitä labia cuin he owat Jumalalda sanet / itze hywärens ainoast sitä nautitzisi ia Käyttäisi : Mutta mäs sen cansa palwelisit heidän lähimmäistäs / että se mäs heidängin hywärens ia hyödytyrens tulisi / ia niin osotaisit sen Christilisen rakauden toinen toistans wastan. Tämän Pyhän Apostolin neuwon ia manauxen minä olen mieleni pannut / ia aiatellut cuinga minä taidaisin palwella Jumalan seuracunda ia caickia Jumalisia inhimisiä / erinomaisest tässä Suomesa minun rakalla Isänmaalla / sen lahian cansa cuin minä Jumalalda olen saanut / ettei minä näkyisi mäs

han catwawan sitä leiwištätä/ cuin minulle on
 vscottu/ mutta käytäisin sen Jumalan cunnaksi ja
 hänen seuracunnans ylösrakennukseksi. Olen sen
 tähden tehnyt ja coconpannut tämän Suomen
 Kielen Postillan eli vlgostoimituksen/ niitten Euan-
 geliumitten päälle cuin ymbäri aiastalan saarna-
 tan Jumalan seuracunnassa (yrikermainen tosin it-
 zestäns/ mutta cuitengin Prophetain ja Aposto-
 litten Kirjoituksesta perustetun) caickein hywään
 ja Jumalisten Suomalaisten hywäksi ja opiksi.
 Että ninquin minä eläisäni liiki nelikymmendä
 aiastalca saarnan ja opetuksen cansa / olen Juma-
 lan seuracunda tällä maalla / Jumalan armon
 cautta palwellut ja sen edesseisonut/ matkaisin
 mäs minun cuolemani jalkin (jota minä ioca het-
 ki odotan ja toiwon lähestyvään) tämän cansa
 palwella niistä/ cuin jalkini tävät. Ja en ole sen
 cansa niwota etzinyt/ cuin Jumalan cunnata / ja
 hänen seuracunnans parasta. Ja toiwon tämän
 työn olewan monella Jumalifella inhimifellä os-
 tolifen/ ninquin se mäs on suureksi tarpeksi. Sillä
 että nyt enin iouco on oppenit lukeman Catechis-
 muren/ ja iollakin muoto sen ymmärtävät/ niistä
 Eysymisistä ja wastauksista/ lotca sekä siihen suure-
 mania wähemän Catechismuren owat sisälle
 wedetyt. Monicahdat mäs owat näinä wuefina
 Kirjasta oppenit lukeman/ niistä A B C Kirjoista/
 cuin heidän tygöns owat lähetetyt. Senticuden
 on se sängen tarpelinen/ että heillä mäs olisi
 Suomenkielen Postilla / jota he täidäisit lukia/

että he sen sworeman hedelmän cansa saarna ew-
 list. Sillä cosca he corona ennen kuin he fircon
 menewät/taica itze lukewat/taica culewat lueto-
 tawan Ewangeliumin ia sen vlgostoimituxen/
 niñ he sen sworeman hedelmän cansa taitawat
 ewlla ia kāsittā/mitā saarnasa saarnatan ia ope-
 tetan. Ja olen minä tāsā sen iāriestyren ia vlgos-
 toimituxen muodonpitānyt/ettā cohda esipuhesa
 coco Summa locaitzen Ewangeliumin pādille
 edespannan. Sitālkin osotetan cunga Cappa-
 len cansa Catechismuxesa se Ewangeliium yhten-
 sopi. Senälkin itzecukin Ewangeliium iaetan
 enimmäst cahden osan paraman muiston tähden/
 harwoin colmen. Textin vlgostoimituxesa itzes-
 cukin osa taas iaetan wissin Cappalein eli asian-
 haroin/senälkin kuin Texti myötdā anda. Ja iocai-
 nen Cappale eli asian hara lyhykāsissillā sanoilla
 selitetā/ia ne erinomaiset asiat ia sanat kuin siñdā
 owat/niñ vlgostoimitetan/ettā se ioca luke eli
 ewle luettawan/taitane ymmärtā/ia mōs tietā
 cosca ia cōsa ne owat tapattunuet. Jälkin Tex-
 tin vlgostoimituxen seurawat Opetuxet/lotca
 Textistā owat poimitut ia vlgosoterut itzecusa-
 kin osas/ia P. ramatun todistoxen cansa niñ
 wahwistetan/ettā caicki taitawat sittä nähdā/
 että ne Israelin lähteistā owat vlgosoterut. O-
 wat mōs monicahdain esimerckein sekā Wan-
 hasta että Vdesta Testamentistā/niñ mōs mail-
 malisista Distorioista selitetyt. Ja olen minä
 tātā muoto(ioca tailan cutzutta Analytica ex-

plicatio Evangeliorum) sentähden sewranut/että
 tästä enimästä caieki Textin sanat ia asian harat iä-
 riestäns sellitetän ia vlgostoimitetan/nijn ettei mi-
 eälän iä vlgostoimittamata/ se cuin tarwitze vlg-
 gostoimitusta. En cuitengan tahdo yhtäkän
 Saarnamiestä tähän Postilian erinomaisesta si-
 to. Sillä että heille on monda corkiaist oppe-
 nen miesten Postillat / ioita he taitawat lukia ia
 seurata. Mutta ioca tahdo tätä seurata / taita
 iotakin otta sitä vlgos / se seiso hānen ehdo sans.
 Itzecukin machta walita sen cuin paras on/aio-
 noast että Texti iäriestäns/selkiäst ia puhast vlg-
 gostoimitetan/ia Opeturet Jumalan sanan can-
 sa wahwistetän ia edespannan. Niquin mōs en
 tahdo/ että iocutästä pitä tilan ottaman cotona
 macaman/ia kircosta poisoleman / sentähden/eto
 tähānelle on Suomenkielen Postilla / iota hān
 cotona taita lukia/eikä mōs se sentähden tehty o-
 le: Mutta että hān sitä ahkeramasta kircosa kās-
 wisi/ia sen swreman hedelmän cansa saarna cw-
 lisi. Sillä cosca he cotona ensistä lukewat/ taie-
 ksa cwlewat luettawan Ewangeliumin Textin/
 ia sen vlgostoimituren / njn he sitä paremin tai-
 tawat kāsita/mitä he sarnoisa cwlewat. Mut-
 ta ne iocca caucana kircosta asuwat / ia ei aina
 kircon päse / erinomaisesta cosca sādiden rijsdat o-
 wat/eli cawat ilmat/ia mwt lailliset estet/ njn he
 lokecan perhens edesä cotona tästä Postillasta.
 Mutta sillä wälillä owat he welcapāt kircon
 menemän/ia ei milläkān mwtoro saarna ylōncat-

zoman. Ota siis hywäxi Jumalinen ia Christi-
 linen lukia tämä työ / ia nautitze se sinun hywä-
 kes / muistaden niistä sinun rucourisas / jota Wer-
 ran Christuxen lauman ylitze walwowat / ia hā-
 nen Seuracundans palwelewat. Jumala caice
 Eiwaldias hänen P. sanans meidän seasam / war-
 telcon ia yhellä pitäkön / että se puhkast ia selkiäst
 aina opetettaisin / sekä meidän aicanam / että ni-
 nen jota säiken tulewat / ia me caicki mahdat-
 simma sittä iloita Herrasa / ia käsitäsim sen ilon
 ia riemun / jota ei yriäkän silmä ole nyhnyt / eikä
 yriäkän corwa cowlut / eikä yhdengän inhimisen
 sydämen ole astunut. Amen.

Ericus E. Aboensis.

A D

Pium & Candidum Lectorem

AUTHOR.

Accipe nunc nostros sincerâ mente labores,
 Namq; Evangelij dogmata pura sonant.
 Est stylus simplex, opus est nec grande laboris,
 Sed tamen haud prorsus commoditate caret.
 Non ego mercedem vel præmia exopto laboris,
 Ipse Deus reddet præmia magna suis.
 Tu ^{λογε} gnate Dei, nostris nunc annue votis,
 Hoc opus ut laudi serviat omne tuæ.

2050

A D

Magnum Finlandiæ Ducatum

Nec Non,

Carelia, Esthonia, Ingriaq; Ducatum, &c.

**DE CONCIONIBUS
DOMINICALIBUS,**

Admodum - Reverendi & Clarissimi Domini,

D N. M. ERICI ERICI ABOEN-
 sium Episcopi meritissimi opera & stu-
 dio confectis,

Ille, decus patria, vestris Reverendus in oris,
 Præsul iudicio, consilioq; bonus,

Sollicitas

*Sollicitas inter curas, vigilesq; labores,
 Assiduò quales patria vestra parit,
 Hoc virax confecit Opus, quod Pinno per ævum;
 Postgenitus calido pectore quisq; legat;
 Nomen & autoris (vestris in finibus orti)
 Æternâ gratus laude, tubaq; beet;
 Climmata conspicuam spargetq; per Ingrica famam,
 Sic Gethicis titulo duplice notus erit.
 Sed benè-promerito si quis convicia dicat,
 Obscenus dantem ceu petit ore canis,
 Hisq; furor maculam Livoris inurat edacem;
 Hac probus ingenuo diluat ore favor.
 Quod superest, illi, nutu qui cuncta gubernat
 Has ego de tenero corde refundo preces;
 Hujus ut exemplo Symmysta Præsulis, almo
 Post hac addiscant grata sonare Deo.
 Atq; sequi pergant tanta vestigia cura,
 Sic celebres niveis gloria ducet equis,
 Sol ubi justiciæ radiosus, Christus Jesus,
 Corpora perpetuò nostra micare facit.*

**Hæc in studiorum officina Fååsbergicâ,
 Anno Christiano 1621. Dominicâ, De va-
 næ solitudinis interdito, au-
 tographis fudit,**

M. SYLVESTER JOHAN. PHRYGIUS
 Poëta Coron. Cæsarius, Neo-Gotheburgensis
 Pastor, Et finitimarum Ecclesiarum
 Superintendens.

IN EVANGELIORVM
QUÆ IN ECCLESIA DEI PER TO-
tum Annum ordinariè proponi solent
Explicationes:

Reverendi & Clarissimi Domini.

DN. M. ERICI ERICI
ABOENSIS EPISCOPI DIG-
nissimi:

O D E S A P H I C A.

PRÆSUL ô multum Reverende ERICE
Qui dabas nobis rudimenta primâ,
Astra quâ Surgunt abeuntq; meta
Tempore certo.

Et Scholæ pubem, Gevalensis aptas,

Et Scholæ mentes Aboensis ornas,

Quo fuit nobis animus studendi

Tempore culto.

Messibus multis, Venerande Præsul,

Engregem Christi viri dante præto

Pascis, & lassum recreas salubri

Flumine fontis.

Nec senex cessas laborare in agro

Pervigil Christi, Incubando sudans,

Simplices Finnos doceas ut altas

Scandere ad Aras.

Explicas Scripto vigil & fidelis

Iam Senex sancti rudimenta Verbi,

Et via plana pariterq; docta

Mystica tractas.

Hoc opus dignum est Senibus verendis,

Qui parant omni studio perennem,

Ente cum summo & Genijs beatis

Ducere vitam.

Dive, sic semper tua laus manebit
Præsul, & clarum tua Scripta lucent
Perpetim, donec radiante Phæbo
Luceat Orbis.

Et tibi Christus titubante mundo
Arbiter morum veniens bonorum,
Magna cum Sanctis Genijsq; claris
Præmia feret.

I Liber, Finnos benecultus inter,
I Liber Mystis Methodumq; trade,
I Liber, plebem doceas adire
Regna polorum.

Honoris & observantia ergo scripsit

SIGFRIDUS ARONUS FORSIUS
Pastor Dryopolitanus & Astro-
nomus.

IN PIAS ET ERUDITAS EVANGELI-
orum Jesu Christi enodationes, viri admodum

Reverendi, atq; candore

Christiani candidi

M. ERICI ABOEN,
SIS EPISCOPI.

Q Voadam gens Boreo passim diffusa sub axe
Perstiterat celebris, parturiente solo.

Olim terra ferax, nunc ecce feracior, arbor

Astra petens lato caudice tella viret

Hæc ramos spargit densos, de his auspice Jovab

Nodis gemma salit tempore grata Deo

Postquam radices has lymphæ rigarat amena

Non Præsul volui fructibus orba foret

Tarra, sed emisit fructus dulcedine plenos
Non solum labra, ast corda liquore rigans
Carminē dignus erit frondator quippe supremus
Qui deserta suā sic recrearat ope.
Et quūquis fueris, fructus hos suscipe firmā
Mente, sient illinc pectora firma, fides;
Cujus persimiles surgant de prole nepotes
Misto quo dulci, languida corda creent.

Hæc conferebat.

M. ERICVS FABRICIVS SCHOLAE
Stockholmensis Rector

IN POST-ILLA ADMODVM REVERENDI & CLARISSIMI VIRI AC DOMINI.

DN. M. ERICI ERICI EPISCOPI
Aboënsis dignissimi, de Repub. Christianā
& Literariā in Finlandia benè promeriti, patris longè suspiciendi, &c.

Ad plebem Finnicam.

FINNIA quæ lætis flores Cerealis arvis
Et flores verbi florida luce, sacri,
Gaude, nam quondam jacuisti tristibus umbris
Obruta, nunc fulges luce beata DEI.
Lux est illa Dei verbum, doctiq; ministri:
Quo dono majus, quæso quid esse potest?
Ut præbet stellis, Phæbus lux publica mundi
Cuncta videns nitidus, lumina clara suis.
ERICUS PRÆSUL clarus, tibi Finnia longo
Tempore hic fuerat, lux, honor atq; decus
Hoc annis in te recta est Ecclesia multis
Summa cum cura, sedulitate, fide.

Hoc

Hoc monitis pastus populus monitore paternis,
Edocuit verbum dum pius ipse Dei.
Non solum edocuit, verum committere libros
Cura fuit cultos pervigil arte typis.
Ut jam divini Catechetica dogmata verbi
Finnorum linguâ foemina virq; legat.
En POST-ILLA, sacrę dextrâ prognata Minervę
Quę tangis, quot habēt res, velut arca, sacras.
Non tot Hymett' apes, non tot parit æra Corin-
Tot gazas nunquam Persica terra tulit: (thus,
Quot verbi sacri gemmas hæc continet arca.
Æterna cedro perpolienda benè.
Hic proprio cernis, mi Finne, idiomate, mysta,
Quę plebi referat luce, docendo, sacrâ.
Hunc igitur redames librum, solersq; revolve,
Ut cadat è manibus nec patiare tuis.
Atq; Deo primum pro tanto munere gratus
Par est assiduè carmina læta canas.
Inde seni authori reverendo solvito dignas
Grates: Ingratos odit en ipse Deus.
Et dic: ô vivas felix doctissime Præsul,
Ut possis patriæ commodus esse diu,

*Debita observantia & grati-
tudinis ergò appo-
suit.*

ERICUS ERICI
Alftanus, Lector.
Th, Abo-

Errata quædam Typographica inter relegendum deprehensa sic Corrigantur.

Numerus prior paginam, posterior lineam indicat.

Pag 62. lin. 30 jordanista/ lue jordanissa. p. 77. l. 11 löyetti.
lue löyetty. p. 82. l. 2. ninquain lue ninquin. p. 83. l. 24. ylimas
men. lue ylimäinen. p. 89. l. 13. wanhasia lue wanhasta. p. 93. l. 11.
swia lue swta/ p. 94. l. 14. vdesa/ lue wanhasa/ p. 156. lin. 13. sanan
lue samam. p. 186. l. 8. pimiällä/ lue päiwällä. p. 370. l. 28. ho
jotettu lue hajotettu. p. 371. l. 20. elewäc caidînâsis/ lue ele
wät caidînâsis. p. 378. l. 13. Colmenkymmen lue colmenkym
menen. p. 382. l. 9. Njdesta lue Njsuista. p. 410. l. 15. Nelänye
lue on elänyt. p. 420. l. 30. yhhäldä lue ylhäldä. p. 426. l. 2. coea
izesta/ lue jocaizesta. p. 446. l. 26. operat lege operatur. p. 457. l. 4.
kēfisi lue tekisi. p. 459. l. 24. Jasaac. lue Jsaac. p. 462. l. 20. Ar
copagita lege Arcopagita. p. 463. l. 12. cadotexi lue cadoteturi
p. 467. l. 22. opetuslapsens lue opetuslastens/

Pag. 499. l. 4. kēsyn lue kāslyn. p. 504. l. 12. Cahdella oh
raisella. leiwällä/ia wjdhellä calalla / lue wydhellä ohraisella
leiwällä ia cahdella calalla. p. 511. l. 15. untoia lue outoia/ item
23. Saastanut lue Satannut. p. 524. jänäsrens/ lue jäsentäns
p. 534. l. 22. oca/ lue joca. p. 560. l. 26. ylešota/ lue ylöšotetta.
p. 602. l. 13. muria/ lue murua p. 612. l. 19. Cuningan lue Ke
nengän p. 625. l. 11. paheltoitans lue palweltoitans. p. 631. l.
27. Cuningasta/ lue Cuingasta. p. 644. l. 26. ensimätlle lue ensi
mätelle. p. 657. l. 20. Swren/ lue Swrun. p. 716. l. 3. nyxi lue
yxi. p. 773. l. 3. luofella lue sulofella. p. 796. opetuslapsia
lue opetuslapsia. p. 798. 19. loi lue oli p. 825. l. 13. sinoin lue sio
nin. p. 829. l. 7. duomita lue/duomiota. p. 833. l. 5. canki lue cangia.
p. 848. l. 10. jocaenimata lue jocaenimata p. 851. l. 25. Lucydides.
lue Thucydides. p. 853. l. 3. waati lue waati. p. 864. l. 10. lit lue
olit. p. 913. l. 18. lohduetta. lue lohduetta/ p. 960. ju lue ia. p. 966.
l. 11. hetuntai lue heluntai. p. 972. l. 25. Christu. lue Christuxen.
p. 997. l. 19. Caldataiset lue caldiset p. 1027. l. 29. estam lue edes
stäm. p. 1140. l. 13. Pharaonit lue Pharaonin. p. 169. l. 21. synnis
set lue synnytit. p. 1221. l. 27. šaastoina lue šaastatoina p. 1224. l. 3.
suureša lue sureša.

Leviora, candori & studio lectoris relinquimus.